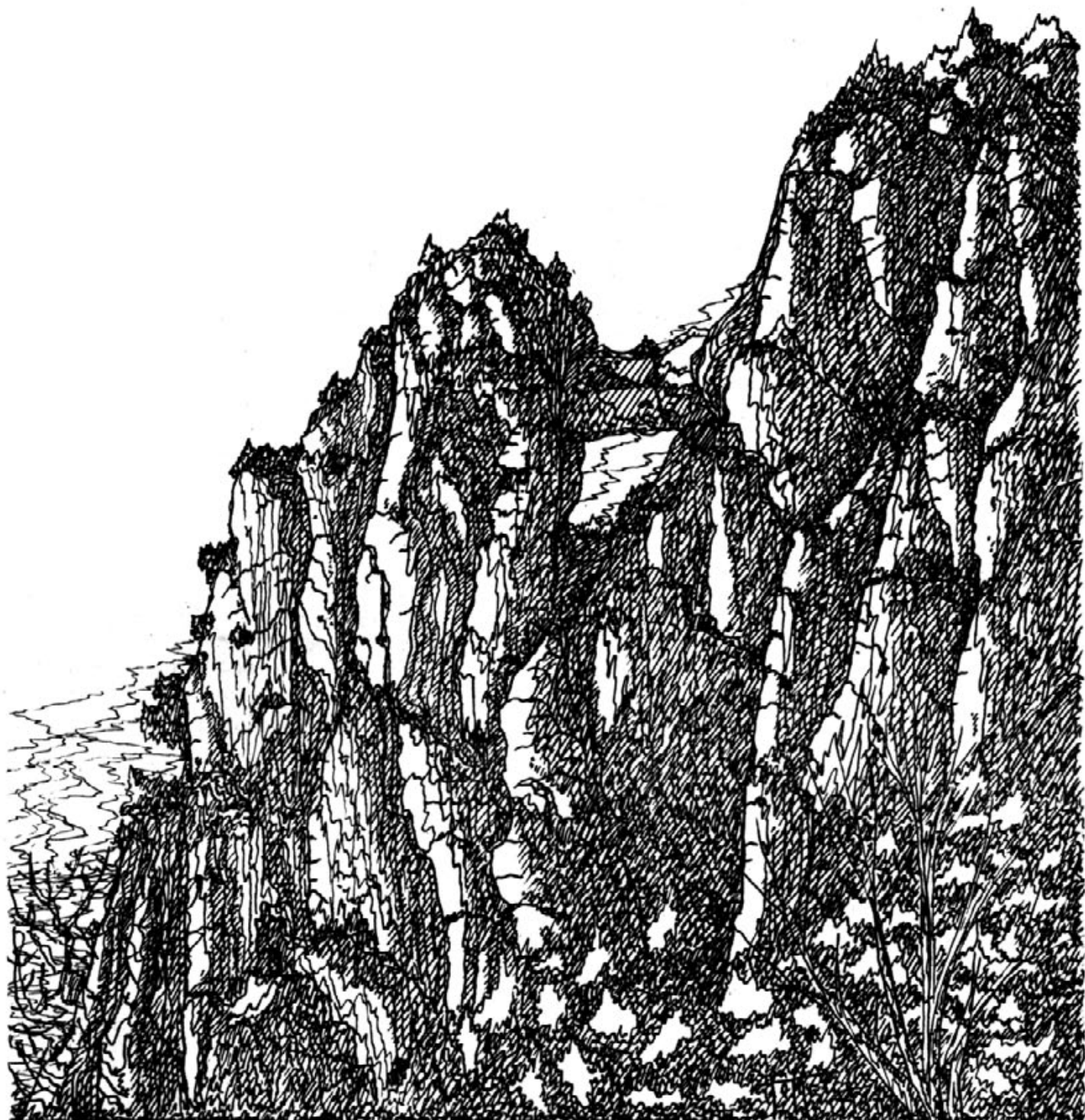

Montaurà

Nº 1 GENER 1.988

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

Penyal de Montaura, dibuix del pintor local Toméu Seguí Moll

◦ SUMARI ◦

- Portada: **Penyal de Montaura**, dibuix del pintor local Tomeu Seguí Moll.
- Pàg. 3 **Presentació.**
- " 4 **L'Ajuntament informa.**
- " 5 **Moviment demogràfic, any 1.987.**
- " 6 **Anam fent...**
- " 9 **Ahir, Tomeu Ripoll Pou.**
- " 10 **Publicacions de Mancor, Gabriel Fiol Mateu.**
- " 12 **De Ca Nostra..., Jaume Gual Mora**
- " 13 **Biblioteca, M Carmen Valdivielso**
- " 14 **L'Amo en Rafel Moyer, una vida de lluita, Jaume Gual Mora.**
- " 17 **Sabíeu que..., Isabel Garau.**
- " 18 **Comença un nou curs, grup de mestres, Margalida Carbonell.**
- " 20 **Excursió a Sóller, Antonia Martorell.**
- " 20 **L'Esplai, som tots !!!, Monitors**
- " 22 **Toponímia documentada, Gabriel Fiol Mateu.**
- " 23 **Informàtica, Joan Abrines Reynés**
- " 24 **Església local, Miquel Amengual.**
- " 25 **Esports, Joan Martorell Vallori i Llorenç Abrines Reynés.**
- " 27 **Per llepar-se els dits, En Joan.**
- Contraportada: **Foto comentada, correspon a un grup de nines de l'Escola de Ca Les Monges, 26 febrer de 1.942.**

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall. nº 1, Gener de 1.988

REDACCIÓ I CONFECCIÓ: Grup de mancorins.

COLLABORADORS: Tots els qui vulguin.

IMPRESSIÓ: "Apóstol y Civilizador", Petra

DIPÒSIT LEGAL: PM. 3 - 1.988.

EDITA: Ajuntament de Mancor, Pl. Ajuntament, 1, DP. 07312, Tl. 50.17.76.

Les responsabilitats dels articles recauran només damunt de llurs autors.

Tèlefons d'interès

Metge de Guàrdia	281313
Ambulàncies	200362
Dispensari Municipal	504865
A.T.S.	501880
Urgències Inca S.S.	503882
Ambulatori Inca S.S.	502850
Bombers Inca	500080
Guardia Civil Selva	515004
Guardia Civil C.O.S.	295050
Parròquia	501828
Pompes Fúnebres	500237
Escoles	505991
Ajuntament	501776
Protecció Civil	721040
Electricitat AVARIES	500700
Telèfon Esperança	461112

METGES DE GUÀRDIA

GENER

L	M	M	J	V	S	D
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS

FEBRER

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI

MARÇ

L	M	M	J	V	S	D
29	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	1	2	3

Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS

ABRIL

L	M	M	J	V	S	D
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	1

Dra. M. CUADRI
Dra. L. FABREGAT
Dr. R. FARRIOLS
Dra. M. CUADRI

Adreça dels metges
Dr. RICARDO FARRIOLS: C/ M. Caballer, n.º 5 - MANCOR
Dra. LUISA FABREGAT: C/ Dezcallar, n.º 9 - SELVA
Dra. MARIA CUADRI: C/ J. Estelrich, n.º 4 - SELVA

SERVEIS D'URGÈNCIES: TELEFONAR A L'ÚNIC NÚMERO

28 13 13 - BUSCA-688

DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS INCLUITS:

De les 14 h. del dissabte fins a les 9 h. del dilluns

DIES FEINERS: De les 17 h. fins a les 9 h. del dia següent

LES GUARDIES SÓN EXCLUSIVAMENT PER URGÈNCIES.
ELS MALALTS NO URGENTS SERAN ATesos EN HORES DE CONSULTA

PASSATEMPS

SOPA DE LLETRES.

Cercau 10 noms de pobles i ciutats de Mallorca.

F	G	A	X	T	I	A	R	D	N	A	S	S	F
A	N	M	A	N	A	C	O	R	V	E	I	C	F
B	Z	A	E	M	E	A	S	E	E	I	E	N	E
C	E	O	I	L	R	L	G	O	I	C	E	D	L
D	A	A	O	L	C	V	N	S	N	D	N	I	A
E	O	I	V	A	L	I	E	L	C	T	N	E	N
F	N	D	C	S	E	A	Q	L	A	E	M	D	I
G	N	V	A	S	O	N	U	E	E	U	G	I	T
M	N	C	N	I	S	O	P	N	A	C	D	O	X
I	P	L	E	N	L	A	T	O	N	P	T	A	I
J	O	A	S	I	A	Ç	N	E	L	L	O	P	N
K	N	N	A	B	A	N	I	L	A	T	A	C	A
L	N	L	L	U	C	M	A	J	O	R	M	I	R
L	M	A	R	I	Z	A	M	A	P	O	L	A	A

Alumnes de 5è i 6è de l'escola de Mancor

PRESENTACIÓ

El nostre poble, segons les èpoques i les persones, ha tengut publicacions que sempre han reflexat la seva vida i les ideologies del grup més inquiet del moment que de qualque manera intentava crear cultura i aportar nous aires a la comunitat mancorina.

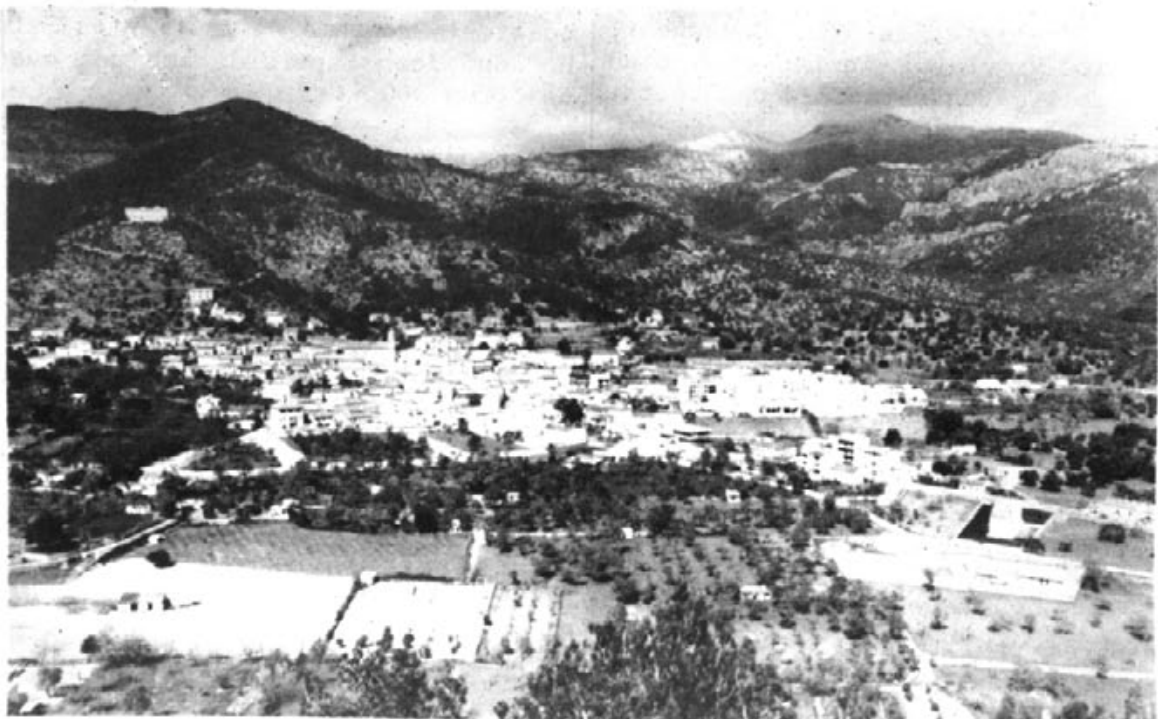
Avui amb una illusió fora mida, presentam una nova publicació: **MONTAURA**. L'hem volguda titular així per fugir un poc d'altres noms més comuns i que menys ens identifiquen. En altre temps, el nom de **MONTAURA** era conegut en totes les rodalies de la nostra illa. L'equip de futbol feia arribar als indrets més allunyats el nom de Mancor.

Som un poble petit on tots ens coneixem. Per això, malgrat som un grup els que hem iniciat aquesta nova experiència, estam oberts a tots i oferim les pàgines de **MONTAURA** a tots. No volem servir ni a interessos particulars, ni de grups polítics ni econòmics, només volem servir als mancorins. Intentarem fer-nos més cults, més cívics, per això volem que aquesta revista no esdevengui vulgar i fada, però tampoc que sigui massa culturitzadora. Seria una gran alegria, per part nostra, aportar un corrent d'aire fresc i ésser l'esperó que empengui a tots els mancorins al debat i a la pregunta, sempre enriquint el nostre poble.

MONTAURA no vol ésser eina de divisió, ans al contrari, vol ésser quelcom que té la vocació d'integració en una sola comunitat justa i solidària, conscients de la nostra indefugible identitat com a poble.

MONTAURA estarà escrita, majoritàriament, en la nostra llengua, perquè tots tenim el dret i el deure de saber-la. Tampoc en aquest aspecte, volem crear divisió, només normalitzar la llengua escrita.

Agraïm d'antuvi, l'acollida que estam segurs ens dispensareu. Agraïm la col·laboració de l'Ajuntament i de tots que ens han recolzat. Ens proposam, de moment, sortir a rotlo de tant en tant, sense encotillar-nos a unes dates determinades.

L'AJUNTAMENT INFORMA

PLENARIS

Durant l'any 1.987 s'han celebrat 25 plenaries a l'Ajuntament, dels quals 11 ho han estat en caràcter Ordinari i 14 en caràcter Extraordinari.

Sens dubte el més important fou el de dia 30 de juny, de caire extraordinari. En ell es constituí el nou Ajuntament. D'acord amb els resultats de les eleccions locals del dia 10 de juny, fou elegit batle, el cap de la llista d'Unió Mallorquina, D. Gabriel Pocoví Pou, qui repetia mandat per tercera vegada. El Consistori estava completat per cinc regidors més d'U.M. i un regidor del PSOE.

Altre plenari molt important fou el dia 10 de juliol, on s'aprovà l'Organització i Funcionament del nou Ajuntament.

S'han tractat molt de temes al llarg d'aquests plenaries. Del llibre d'Actes n'hem extret, com a més notables els següents:

Sol·licituds d'ajudes a diferents organismes per a realitzar millores al poble: Terrenys d'es Pou, Cementeri, Pavimentació de vials, Instal·lació d'un repetidor de TV, Contratació d'una Unitat Sanitària.

Sol·licituds d'altres ajudes per a activitats culturals i esportives: Per posar en ordre l'Arxiu Municipal, Publicació d'una Monografia de l'Església de Sant Joan Baptista de Mancor de la Vall, Quarta Diada Esportiva i moltes altres...

En el Plenari Extraordinari del dia 30 de desembre de 1.987, s'aprovà el pressupost per a l'exercici de 1.988. L'import total aprovat fou 13.929.764 ₧.

S'han fet moltes certificacions d'obres realitzades i que resumim en un altre apartat.

Altres Assumptes:

- S'aprovà la continuïtat de l'Escola Municipal de Ball de Bot, amb una subvenció del 50% a les classes dels menors de 14 anys.

- Es nomena al regidor Jaume Arrom Martorell, com a representant Municipal a la Mancomunitat d'Es Raiguer.

- Es fa públic l'agraïment a la Parròquia per la cessió del Camp de futbol, per un espai de 25 anys.

- S'han concedit, entre d'altres, les següents subvencions: Al Grup d'Esplai, 30.000 ₧ per a les Colònies d'Estiu. A l'Associació de Pares del Col·legi públic, 110.000 ₧, per a distintes activitats al centre.

- S'aprovà el Padró Municipal d'habitants, que a 1 de gener de 1.987, quedava així: Homes, 449 - Dones, 461. Total habitants: 910.

- Ni el batle ni els Regidors cobraran cap sou ni gratificació per la seva feina a l'Ajuntament (Plenari del 30 de juliol de 1.987). Aquest fet fou comentat, en sentit molt favorable, per part de la premsa de l'illa.

- S'aprovà el programa de la Inauguració del Casal de Cultura, que va tenir lloc el dia 11 d'abril de 1.987.

- També s'aprovà el pressupost del Programa de les Festes Patronals de Sant Joan Baptista, amb una quantitat de 1.200.000 ₧.

- Aprovació del projecte per a la construcció d'una Unitat Sanitària.

OBRES

Camp de futbol. Zona ajardinada del casal de Cultura. Adecentament dels terrenys d'es Pou. Cementeri (adecentament de nínxols i demés). Torrent de Biniarroi. Unitat Sanitària. Pont del Torrent de Massanella. Ampliació del Col·legi Públic (es farà a partir del gener

de 1.988, amb càrrec del Ministeri d'Educació i Ciència).

APORTACIONS ECONÒMIQUES

Comunitat Autònoma.....	50.658.230.-
Consell Insular de Mallorca.	14.631.894.-
Min. Educació i Ciència.....	12.998.223.-
Pressupost Ordinari.....	3.064.836.-
Aportació dels veïns, (reforma del Cementeri).....	2.600.000.-
Total.....	83.953.183.-

SUBVENCIONS

Les subvencions donades per la Caixa de Balears "SA NOSTRA", reporten la quantitat de 700.000 ₧. Hi hem d'afegir 425.000 ₧ més donades pel Consell Insular de Mallorca en concepte de subvenció. Totes aquestes quantitats s'han destinat a Activitats Culturals, Esportives, Monitor de natació, Segona diada de salts hípics, Quarta diada esportiva, etc... (podeu veure a la mateixa revista MONTAURA, totes les activitats realitzades al nostre poble, que no són poques).

SITUACIÓ ACTUAL DEL PRÉSTEC QUE TÉ L'AJUNTAMENT PENDENT D'AMORTITZACIÓ.

Deutes per conceptes:

Construcció Casa de la Vila.....	390.600.-
Clavegueram Dr. Gómez Ulla.....	224.146.-
Construcció Guarderia.....	522.220.-
Casal de Cultura.....	892.092.-
Total deute.....	2.029.058.-

SITUACIÓ ECONÒMICA A 31 DE DESEMBRE 1.987

Existència en Caixa.....	1.034.370 ₧
--------------------------	-------------

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

NAIXEMENTS

Magdalena Abrines Moranta	25 gener.
Catalina M ^a Coll Moranta	14 maig.
Julia Fernández-Ventura Bordoy	12 agost.
Baltasar Jofre Suau	28 agost.
Margalida Jaume Fontanet	11 setem.
Margalida Rotger Martorell	24 setem.
Cecilia Bellas Hernández	6 octub.
Vanesa López Muñoz	6 novem.
M ^a Josefa Pou Ayala	16 novem.
Rosa M ^a Munar Garau	12 desem.

MATRIMONIS

Antoni Martorell Vicens amb M ^a Magdalena Moranta Frontera	15 agost
Miquell Ripoll Rayó amb M ^a Antònia Ferrer Martorell	15 octub.

any 1987

DEFUNCIONS

Matias Reynés Socías	11 gener
Maria Mora Seguí	17 gener
Simó Mateu Vicens	19 gener
Joan Reynés Martorell	6 febrer
Catalina Mateu Alorda	9 febrer
Francisca Santandreu Sastre	13 març
Maria Amengual Rotger	31 març
Elionor Sampol Pou	28 abril
Catalina Reynés Rotger	25 maig
Esperança Mateu Ramis	10 octub.
Guillem Alba Llaneras	12 octub.
Bartomeu Ramis Fiol	24 novem.
Llorenç Coll Munar	26 novem.
Gabriel Martorell Mateu	2 desem.

ANAM FENT...

ACTIVITATS ESPORTIVES

- Curset de Natació amb 110 participants, durant els mesos de juliol i agost de 1.987.

- Torneig de "futbito" amb vuit equips participants, setembre de 1.987.

- Setè Mini-Marathon popular, hi participaren unes 130 persones.

- Quarta Diada esportiva, amb més de 300 participants, va tenir lloc dia 28 de novembre de 1.987.

EXCURSIONS:

- Valldemossa, Son Marroig, Sa Foradada, Banyalbufar i Estellencs, dia 17 d'octubre de 1.987. (Hi assistiren unes 138 persones de l'Associació dels Amics de la 3ª Edat).

- Teatre Principal de Ciutat per assistir a la representació teatral de "D. Juan Tenorio", dia 15 de Novembre de 1.987. (Hi assistiren unes 90 persones).

CONFERÈNCIES

- Mallorca Màgica, a càrrec de D. Carles Garrido, dia 13 de novembre de 1.987.

- Reuma. Reumatisme. Malposicions dels peus i dels genolls en la Infància, a càrrec de D. Blai Llopis Melià, dia 3 de desembre de 1.987.

TEATRE

- Sopa de pedres de Sa Padri-na, (teressetes) a càrrec del Grup S'Estornell, dia 22 de juny de 1.987.

- Don Ventura verenea, a càrrec del Grup Taller de teatre Passatemps, dia 23 de juny de 1.987.

- Mestre Lau, es Taconer, a càrrec del Grup de Teatre "La Salle" d'Inca, dia 26 de desembre de 1.987.

MOSTRES

- 1ª Mostra CINEMATOGRAFICA (Cinema Amateur), a càrrec de Rafel Bordoy.

- 2ª mostra de CUINA NADALENCA, a càrrec d'Antoni Piña, Professor de l'Escola d'Hosteleria de Palma, desembre de 1.987.

CONCERTS I RECITALS.

- Nins Cantors del Col·legi de Sant Francesc de Ciutat, dia 17 de juny de 1.987.

- Actuació d'En Toni Alomar, dia 19 de juny de 1.987.

- Actuació de "Los Brumas" i Big Gand - Trocadero, dia 20 de juny de 1.987.

- Actuació de Lucio Barbosa i del grup Barones, dia 21 de juny de 1.987.

- Actuació de l'Escola Municipal de Ball de Bot. de Mancor de la Vall i del Grup Estel del Cocó de Lloseta, dia 22 de juny de 1.987.

- Actuació de la Banda Musical Inquera, dia 24 de juny de 1.987.

- Gran Vetlada de varietés, Ballet Mediterranean Dancers, The Playmates, Grup Sis Som, dia 24 de juny de 1.987.

- Recital de Poesia a càrrec de D. Bernat Cifre Forteza, Catedràtic de Llatí, i de D. Toni Pons Sastre, dia 31 d'octubre de 1.987.

- Actuació de la Coral de la Capella Oratoniana, dia 11 de desembre de 1.987.

EXPOSICIONS I CONCURSOS.

- Exposició de Dibuixos i Olis d'en Llorenç Mir, festes de Sant Joan 1.987.

- Exposició col·lectiva de Pintors locals, festes de Sant Joan de 1.987.

- Concurs de Targetes Nadal·lenques, Nadal 1.987.

- Concurs de Betlems, Nadal de 1.987.

ALTRES ESDEVENIMENTS.

XIII HOMENATGE A LA VELLESA, Festes de Sant Joan de 1.987.

GRAN FESTIVAL INFANTIL - ESTIU 87, Organitzat pel Grup d'Esplai s'Estel, amb una gran participació, dia 16 d'agost de 1.987.

DIADA DE TRUI - ESTIU 87, organitzat per la Comissió de Cultura de l'Ajuntament i la Comissió de Joves. Foren 18 hores de programació amb participació massiva del poble. Va tenir lloc dia 29 d'agost de 1.987.

GRAN DIADA DE DIVERSIÓ A AGUALANDIA - Foro de Mallorca. Per a tots els nins i nines (115 participants). Dia 20 de setembre de 1.987.

DINAR DE GERMANOR ALS JARDINS DE MASSANELLA, organitzat per la 3ª Edat, una paella per a tots els assistents que foren unes 110. Dia 19 d'octubre de 1.987.

PARTICIPACIÓ AL CARRO DE LA BEATA A CIUTAT (enguany passat per aigua). Dia 17 de novembre de 1.987.

ACTUACIÓ D'ARTISTES LOCALS. constituí una vetlada molt sentimental on es trobaren mancorins de totes les edats. L'assistència fou massiva, resultant insuficient el Saló del Casal de Cultura. Va tenir lloc el vespre del dia 19 de desembre.

PREMIS DEL CONCURS DE BETLEMS

PRESENTACIÓ del MAPA del Patrimoni Històric-Artístic de MANCOR DE LA VALL i de la publicació EL PORQUERET DE MASSANELLA. Hi va ésser present la Consellera d'Educació i Cultura del Govern Balear. Va tenir lloc el dia 23 de desembre de 1.987.

- Va haver-hi 35 participants.
 1er. Premi: Miquel A. Abrines Amengual.
 2on. " : Antònia Mª Martorell Perelló.
 3er. " : Pere Perelló Vallori.

PREMIS DEL CONCURS DE TARGETES DE NADAL:

NIT DE CAP D'ANY. El vespre de dia 31 de desembre es reuniren a la Plaça de l'Ajuntament unes 600 persones per donar la benvinguda a l.any 1.988. L'Ajuntament obsequià a tothom amb raïm i xampany.

- 4 anys - Catalina Abrines Moranta.
 5 " - Matias Sastre Reynes.
 6 " - Maribel Castells Valdivieso.
 7 " - Laura Martorell.
 8 " - Tomàs Fontanet.
 9 " - Núria Horrach Solé.
 10 " - Antònia Martorell Martí.
 11 " - Mª Carmen Castells Valdivieso.
 Premi especial: Joan Miquel Saurina.
 12 anys - Rafel Amer Alorda.
 13 " - Gabriel Reus Coll.
 14 i 15 - Guillem Morro.

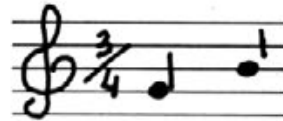
PUJADA a peu a Santa Llúcia, ja tradicional en les festes de Nadal. Dia 2 de gener de 1.988. Hi han participat 220 persones.

(segueix a la pàgina 11)

AHIR

Comença amb el naixement de "MONTAURA", aquesta secció, la qual apareixerà a cada entrega, sobre el que ha fet i ha sentit el nostre poble vers la música (1). Persones i entitats, fets i aconteixements que hagin tengut que veure amb les manifestacions musicals a Mancor, sortiran a la llum. Bé que no ens farem massa enrera dins el temps, perquè ben aviat arribarem a l'espigó, almenys del que ens recorda la memòria o la documentació escrita. Pretenem fer una "Història de la música mancorina" des de l'inici del segle XX.

El fet de què ara passem per un dels moments més pobres quant a manifestacions musicals sorgides de l'ànima popular, és el que m'ha encoratjat, per indicació del bon amic Jaume Gual, a refrescar la memòria del que feien els nostres avantpassats. Al programa d'unes festes, celebrades a Mancor pel maig de 1.946, amb motiu de les noces d'or del Rector de la Parròquia, hi podem trobar les següents interpretacions a càrrec del COR PARROQUIAL: "Missa brevis de Ferrarri", "Vespres Solemnes", "Solemne Funeral", "Completes", "Cant Solemne de Prima i Tèrcia", "Missa a dues veus" i finalment "Tedeum" d'En Tortell.

Aquesta festa que molts recorden, palesa la solemnitat de les manifestacions religioses, gràcies a una agrupació coral, d'hores glorioses, que avui mantén encesa la flameta musical, per la constància d'unes poques persones que impedeixen que misses i funerals emmudeixin.

L'any 1.947 segons llegim a "NUESTRO PUEBLO", nº 23, es va formar una BANDA DE MÚSICA, de la qual encara ara en trobam components que ens informaran del que foren i feren.

Així mateix sabem de l'existència d'una RONDALLA; d'ella en tenim nombrosos testimonis, que avui guarden amagada, dins un armari, la guitarra a la bandúrria o la mandolina.

Per altra part, de temps enrera s'ha viscut al poble el ball de bot amb succesius alts i baixos. Fou famosa la intervenció a Palma, als anys vint, d'un grup de Mancor que obtingué un important premi. Actualment constitueix una activitat florent, gràcies a L'ESCOLA MUNICIPAL DE BALL DE BOT.

L'activitat musical desplegada al nostre poble entorn als anys 40, 50 i 60, ens hauria de servir d'exemple i intentar donar camí i expressió al sentir musical que ens pessigolleja per dedins.

Els darrers anys han vist néixer o renéixer, en un esclator popular, CORALS i RONDALLES per tot arreu. Sovint trobam en el nostre entorn grups vocals que vesteixen les festes del poble i dels pobles veïns.

Finalment i davallant a individualitats es fa precís referir-nos, sobretot, a dues persones, de les quals parlarem, igual que de la BANDA, la RONDALLA i el COR PARROQUIAL en posteriors escrits; es tracta de D. Miquel Bonafé i el Pare Francesc Reynés, frare de Lluc.

El P. Reynés és la figura senyora de la nostra música: compositor de formació acadèmica amb prestigiosos músics de reconeguda fama en el món de la polifonia religiosa.

D. Miquel Bonafé, menys pretencions però més arrelat dins el poble, posà tota la seva vàlua artística al servei de la Parròquia, com organista i director o organitzador d'activitats dels joves, en les quals freqüentment brillava l'aspecte musical.

(1) La informació documentada la m'ha donada en Biel Fiol.

Publicacions de Mancor de la Vall

La veritat és que la nostra petita comunitat no ha gaudit de gaire publicacions de certa continuïtat. Això no ens ha d'estranyar, ja que com es diu, no hi ha més cera que la crema. De totes maneres, avui que començam aquesta nova revista, volem fer un breu resum de les que coneixem.

NUESTRO PUEBLO.

Aquesta és la primera publicació coneguda. Es tractava d'un foli imprès per les dues cares amb una màquina multicopista manual molt rudimentària. Era el portaveu de l'Acció Catòlica de Mancor i obra personal del sacerdot mancorí Mn. Miquel Bonafè Alorda. El primer exemplar, el nº 1, porta la data del mes d'agost de 1.945 i en el "Saludo" de presentació es marcaven els fins de la publicació amb aquests mots: "Nuestra consigna no es otra que sembrar ideal. Hacer pueblo. Unir a todos los mancorenses. Lanzar ideales. Recoger anhelos. Llegar a manos de nuestros soldados que añoran su patria chica. A los que sienten simpatía por nuestro pueblo. A los nuestros que por sus ocupaciones tienen que vivir ausentes de aquí... llegar a todos y ponerles al corriente de la vida de "Nuestro Pueblo".

El darrer número que hem vist és el 31, datat el febrer de 1.948 i possiblement fos el que clogué la seva publicació ja que el primer dia de març de dit any, morí el seu creador i redactor, a la curta i prometedera edat de 27 anys.

NUESTRO PUEBLO. II Època.

Pel maig de 1.968 aparegué una revisteta de 9 folis impresos, amb multicopista mecànica, per una sola cara. Portava el subtítol de "Boletín informativo del Tele-Club de Mancor del Valle". A partir del nº 4 de l'agost de 1.968 el subtítol es substituït pel de "Boletín informativo del Tele-Club nº 2.576 de la Red Nacional". Finalment, a partir del nº 26, per haver assolit la

categoria de Comarcal l'entitat editora, novament es canvià el subtítol: "Boletín informativo del TELECLUB COMARCAL de Mancor del Valle, número 2.576 de la Red Nacional".

En sortiren 33 números. essent la data del darrer, el segon trimestre de 1.973. Fins el nº 19 la seva periodicitat fou mensual, i des del nº 20 fins al darrer, trimestral. Tenia la capçalera impresa amb tipografia, i des del nº 23, tota la portada era estampada a una impremta. El seu contingut anava des de la crònica de les activitats del Teleclub a les notícies municipals i locals, crònica esportiva, articles d'opinió i d'història local.

NOSTRO POBLE.

Era com l'anterior, el butlletí informatiu del Teleclub Comarcal de Mancor. El número 1 dur la data del febrer de 1.977. En sortiren quatre exemplars, portant el darrer, el nº 4, la data del desembre del mateix 1.977. Els seus escrits eren bilingües i tenia entre deu i onze folis impresos amb multicopista a una sola cara; les portades dels exemplars 3 i 4 estampades en offset.

S'ASFALTAT.

El nº 1 i únic que va sortir, dur la data del mes d'abril de 1.981 i consta que fou editat per l'Escola Unitària de Nins de Mancor de la Vall. Està imprès amb el rudimentari mètode de la cola de peix. El seu tamany era de foli i en té setze, alguns impresos per les dues cares, amb alguns dibuixos acolorits a mà. Excepte un article, està redactat en castellà.

SA NOSTRA REVISTA.

Editat per l'Escola Graduada de Mancor de la Vall, només sortí el nº 0, sense data de la seva sortida. Consta de vint folis, tamany holandès, impresos amb multicopista, excepte dos que són serrocòpies. La seva redacció és bilingüe.

S'ESTEL.

Segons el seu subtítol, és la "Revista de l'Esplai de Mancor de la Vall". N'han sortit tres exemplars, encara que no porten ni data de sortida ni numeració ordinal. Consten, els tres exemplars editats, d'uns vint folis xerocopiats a una sola cara, amb il·lustracions de dibuixos i fotografies. Estan redactats en català.

BUTLLETÍ INFORMATIU.

Ajuntament de Mancor de la Vall. Com el seu nom indica, es tracta

d'una publicació per donar a conèixer les activitats desenvolupades per l'Ajuntament, així com els extractes de comptes de la hisenda municipal. Totalment redactat en la nostra llengua, el seu tamany és d'una quartilla, imprès amb multico-pista i d'un nombre variable de planes amb text per les dues cares. N'han sortit tres exemplars des del desembre de 1.985 al desembre de 1.986.

Biel Fiol Mateu.

(continuació de la pàgina 8)

CAVALCADA DELS REIS D'ORIENT.

A la vesprada del dia 5 de gener arribaren, carregats de joguines i altres presents, els Reis. Sens dubte alegraren als nostres nins i també als majors. A tot el poble, ens varen portar aquesta revista MONTAURA, que teniu en les vostres mans i que ha visitat ca vostra i la vostra família.

CONCERT CORAL DE NADAL. El passat dia 9 de gener va actuar al nostre poble la Coral "Sant Miquel" de Campanet. Baix la direcció d'En Pere Reynés, oferiren un ventall molt seleccionat de cançons. Com a organista va actuar el reconegut organista N'Arnau Reynés. L'acte va tenir lloc al Casal de Cultura.

TROBADA DE DIMONIS. Un grup de mancorins ha participat a aquesta trobada que va tenir lloc a Son Servera el passat dia 10 de gener.

NOTÍCIA DE DARRERA HORA !!!

En el moment de tancar l'edició, ens fa saber el Batle que el President Cañellas li ha comunicat que ha estat concedida, per part del Govern Balear, una subvenció, d'un milió de pessetes, al poble de Mancor per tal d'instal·lar un repetidor de Televisió.

DE CA NOSTRA...

Sota aquest títol començarem una secció a la revista MONTAURA. En ella, a més de donar a conèixer la nostra llengua i respondre a qualsevol qüestió que vulguin plantejar-nos els lectors, parlarem d'altres coses nostres (cultura, refranys, vocabulari, aspectes de l'agricultura i climàtics, festes, gloses).

Llengua: Català o mallorquí?

No vull encetar una polèmica, ja superada avui per les persones intel·ligents, sobre si català o mallorquí. Hi ha una llengua, el català, que és la que es parla a Catalunya, País Valencià, les Illes, Aragó, Sud de França i altres llocs. Però el català agafa certes varietats pròpies de cada una de les zones geogràfiques (barceloní, lleidetà, gironès, mallorquí, menorquí, eivissenc, valencià, etc...). Aquesta és la realitat històrica i lingüística. El mateix passa amb el castellà; es parla a Castella, Andalússia a altres indrets, però també adopta varietats pròpies dels diferents llocs geogràfics. No parlen igual un senyor que viu a Andalússia o un que viu a Castella, inclús hi ha paraules que uns empenen i els altres no.

És molt freqüent que els defensors del mallorquí acceptin paraules d'altres llengües, paraules no admeses, (barberismes); aquestes persones no n'entenen res. Són molts els anys d'imperialisme castellà i de destrucció del català. Sort que poc a poc anam desterrant paraules incorrectes i posant les que toca. Vegem-ne alguns exemples: "Cenicero", molta gent ja ha arrocant aquesta paraula i va dient "cendrer"; "adiós", tal vegada per esnobisme, però és cert que ja es diu molt "adéu"; "entonces", paraula totalment incorrecta en català, encara són pocs que en el seu lloc diuen "aleshores", "doncs", "idò", que són correctes.

Si defensar el mallorquí es dir "cenicero", "adiós", "entonces", etc. anam totalment equivocats. Seria igual que defensàssim el mallorquí perquè el meu equip predilecte és el Madrid i no puc veure els catalans (personalment

crec, que molt sovint, fins aquí arriba el confusionisme). Resumint, i com a primer escrit, voldria quedassin clares dues coses:

1.- La distinció entre barbarismes (castellanismes i demés) que, baix cap concepte són acceptables, i mots manllevats (neologismes) que es poden emprar sempre que siguin admesos per les persones que tenen autoritat en la matèria. Per això, per sortir de dubtes, és convenient consultar els diccionaris i familiaritzar-se en l'ús de les paraules correctes.

2.- Cal dur a terme una tasca pacient de recuperació d'aquelles paraules ben nostres i que han desaparegut, perquè ens han ofegat amb la castellanització o bé perquè s'han admès noves paraules per influència del progrés, tecnificació i s'han arraconat les paraules que empraren els nostres majors.

Altres coses:

a) Gener. Ens trobam davant un mes fred i humit, quan poca feina es pot fer al camp. Aigua de gener omple les botes i el graner.

La fusta dels arbres de fulla perenne que es talla en el minvant de gener (comença el dia 12), no es corca. Per sant Antoni (dia 17) no oblideu de dur els animals a beneir. Per sant Sebastià (dia 20) es bon temps per començar a entrecavar faves. Per la Conversió de Sant Pau (dia 25) s'han de sembrar els alls; els que neixen aquest dia tenen la saliva beneïda. El millor que es pot fer durant el mes de gener és reposar devora el foc. Si de cas, tot sobtadament, sentiu un remeulo esgarriant, no passeu ànsia, només són els moixos que van moguts.

b) Febrer. Febrer curt, pitjor que turc. El febreret curt en vint-i-vuit dies en surt, encara que enguany en té 29, per ésser bixest.

El dia ja s'ha allargat considerablement per això es diu "el febrer ja és jornalier". Els ametlers ja solen estar florits i els sembrats solen començar a verdejar.

Si la Candelera (dia 2) riu, lluny és s'estiu i si la Candelera plora, s'hivern és fora. San Blai (dia 3) és l'advocat contra el mal de coll, no vos oblideu d'anar a posar-vos oli i a beneir caramels o regalèssim. Santa Apolònia (dia 9) és la que guarda del mal de queixal; si així no ho fa, no tendreu mes remei que fermar-vos tres alls damunt el pols de la monyeca. Per sant Macià (era dia 24) l'orenella ve i el tord se'n va.

Comença la Quaresma, el dia 17 és el dimecres de cendra. Això vol dir que el Dijous Llarder serà el dia 11 i els darrers dies seran el 15 i 16.

c) Març. El març, marceja i la gent boteja. Pel març qui no té sabates que vagi descalç i qui en té que es calç bé. No hi ha març sense neu ni sense Mare de Déu.

És un temps malsà i poc de fiar. És el mes dels refredaments i costipats. És el mes del grip. Temps propens als barts i les pigues que anuncien la remoguda de la sang de la pròxima primavera, que començarà quan el sol estigui en Àries, el dia 20 a les 9'30 hores.

Dia 27 és el diumenge del Ram i dia 31 ja és el Dijous Sant, això ens indica que el dia de Pasqua serà el dia 3 d'abril.

Conclusió

Com he dit al començament, desitjaria que enviassi a MONTAURA les

suggestències que tengueu i féssiu les preguntes que volguéssiu en relació als temes d'aquesta secció. Seria interessant que ens féssiu arribar acudits, refranys, glosats, etc... Ho podeu fer per escrit, però si qualcú no vol escriure que ho digui i farem una xerrada plegats. Dirigiu-vos a MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall, Plaça de l'Ajuntament o a mi personalment, ja que tots ens coneixem.

Jaume Gual Mora

BIBLIOTECA

La Biblioteca Municipal ofereix un gran servei a Mancor de la Vall, ja que disposa de més de DOS MIL CINCENTS llibres a l'abast de tothom.

Hi ha cent noranta usuaris amb el carnet de préstec que al llarg de l'any llegeixen al voltant de MIL DOSCENTS llibres, gairebé sis de terme mitjà. Encara que per qualcú això fa rialles, ja que hi ha entre els lectors veritaders devoradors de llibres i altres que s'ho prenen amb més tranquil·litat.

Una cosa hem de destacar: els usuaris són majoritàriament JOVES, són ben pocs els adults que hi van, i això és una llàstima ja que hi ha llibres que no són infantils, llibres que farien les delícies dels seus lectors i per ara no tenen aquesta sort.

PROBAU-HO, i veureu que ben triats els llibres no cansen, no són avorrits, com creim que tampoc és avorrida la revista que teniu a les mans.

Hi ha temps per tot, també en trobareu per llegir i disfrutar amb aquesta distracció, VOS ESPERAM A TOTS.

Mª Carmen Valdivieso

L'Amo en Rafel Moyer, una vida de lluita.

Havíem quedat en un dissabte dematí per passar una estona amb l'amo en Rafel. Fou el passat 21 de novembre a la Sala dels Plenaris de l'Ajuntament. Parlàrem llargament, revivint tot una colla d'esdeveniments de la nostra història. A les retxes que segueixen, he tengut interès en reflexar la conversa així com es produí, inclús emprant les mateixes paraules que l'amo en Rafel digué.

¿Quants d'anys teniu, l'amo en Rafel?.

- Dia 6 de gener en faré 89, vaig néixer l'any 1.899.

¿Recordau la casa on vàreu néixer?.

- No n'estic segur. O era a Ca Sa Balleruca, allà de front, o a aquella casa, passat Can Coleta, que és d'en Toni "Enderi", mon pare feia de barber i va estar en es dos llocs.

¿Quants de germans éreu a la família?.

- Vàrem ésser un altre germà i tres germanes. Tots són morts. Jo era es més petit.

De la vostra infància, ¿què recordau?.

- Va venir un mestre (quan ho recorda, tot riu) que era baldat, li deien "En clofa d'ou", vivia damunt Sa Catedral, allà on hi havia el Teleclub. Els dissabtes pagàvem una peça, de 10 cèntims. Moltes vegades sa dona d'es mestre ens retornava sa peça perquè ens n'anàsim. No apreníem res, ni ens ensenyava res.

¿Fins quan hi anàreu a escola?.

- I poc temps ja que ben prest ens enviaven a fer feina, perquè tot era magre, (riu de debò).

¿Quin va ser el primer treball que féreu?.

- Vaig guardar porcs a Biniatzen de Baix amb l'amo En Biel "Rialla", aquell que mataren. Tenia aleshores 9 o 10 anys. Record que quan el mataren jo hi tornava fer feina allà, era l'any 1.928, jo ja tenia 29 anys.

¿Què recordau de l'any d'es grip?.

- Que fou l'any 19 i collíem oliva als Tossals Verds. Se'n va morir un allà dalt, un que nomia Andreu. El varen davallar amb un ase. Tots jeien. Record que un, que li deien "es paraire", caçava allà i parava lloses i els duia brou del que tenia. Es tords es menjaven s'oliva perquè estàrem quinze dies o tres setmanes sense anar-hi. A Mancor, en un dia, se'n moriren cinc.

¿Què vos suggereix la paraula República?.

-Que va entrar sa República i érem republicans. Els capellans comandaven abans, com ara que també volen comandar. Hi havia a Mancor un personatge, que li deien "es roig de Ses Costetes", que era republicà; quan va entrar el moviment es trobava a Barcelona i se'n pogué anar a Bons Aires; si no se n'hagués anat, l'haurien mort. Llavors va arribar el 36.

¿I què va passar després?

- Em tancaren a Sa Casa de la Vila, que estava a Son Collell. Mos hi topàrem tres de Mancor.

¿Qui éreu?

- Ara se'n va morir un, "En fideu", en Guillem "fideu", i s'altre era en Bernat "bollit", que encara és viu i està a Inca. D'allà ens dugueren a Selva a sa Casa de la Vila. Es primer que vàrem veure va ser un de Campanet que li deien "es Roig" -i no perquè fos republicà, era feixista- que ja havia mort a's metge de Campanet. Vàrem dir, "vatua d'ell, ja esteim llests amb aquest "tipo", allà enmig, que mos esperava". Però va sortir bé, mos dugueren a Inca, a sa presó de Sant Domingo, allà estàrem dos anys i ens feren es judici. Es feixistes volien venir a trere'n alguns per matar-los, però en Cifre, que era un comandant, no els deixà entrar. Si els hi haguessin donat lloc, haurien fet més matx que es que feren.

He sentit contar que mataren un mancorí, en Jordi "vellut"?

- Si jo estava aleshores a Sant Domingo. El tancaren a sa caserna (quarter) d'Inca. D'allà el se'n dugueren a matar darrera el cementeri d'Inca, juntament amb un altre inquer que li deien "es barbó". En "vellut" era més jove que jo i era un allot llest. Record molt bé el dia en què el mataren perquè a Sant Domingo ens guardava un tal Pere "cannonge" i cada matí ens treia a passejar p'es claustre. Aquell dia va venir i digué: "¿O ni hi ha passejera avui?". Vatua d'ell, quin "bandido"! Va rebre el seu càstig, aviat va morir de malaltia crònica.

¿Com va acabar el judici que vos feren?

- Ens posaren 30 anys de presó a tots i vàrem estar contents perquè teníem por a sa pena de mort. Llavors ens dugueren a Palma a Can Mir, on també hi estàrem dos anys. Passats aquests dos anys mos dugueren a Formentera. Després, degut a què hi havia por -havia començat la segona guerra mundial- de què arribàs sa guerra a ses illes ens dugueren a València amb un vaixell molt vell, un carboner que cruixia per tot. Allà a Valèn-

cia, es primer dia en tregueren 17 a matar. Vadell -vàrem dir- quina arriba-da!.(Es posa força trist). Record que un pres, quan el cridaren per dur-lo a matar, es va tirar per sa finestra d'un tercer pis i va morir.

¿Quan va acabar aquesta peregrinació?

- Encara no acabà aquí. Vaig passar prop de dos mesos a Sa Modelo de Barcelona i després a Blanes a una fàbrica de sedes artificials on treballàvem. No n'hi havia altre de Mancor, hi havia amb jo en Buades d'Inca que va morir fa dos anys per ses festes de Nadal. Poc temps després, un amic meu també pres, que havia estat a Maó i era tinent d'aquells estampillats, em digué: "Crec que prest, d'aquí a un mes, seràs defora; tenc un amic a transmissions..." Li vaig donar es número de sa meva causa. Efectivament, després d'un mes, va arribar sa llibertat. Havia estat pres set anys i devuit dies. Era l'any 1.943.

¿Éreu fadrí o casat?

- Casat. Precisament sa meva dona era a Blanes quan vaig aconseguir sa llibertat. Record que quan vaig deixar sa fàbrica em digueren: "Si no trobes feina allà, torna aquí, a sa fàbrica". Després ja no em molestaren més. Durant un any, cada mes, m'havia de presentar a's jutge.

Vos suggereix res el 23 de febrer?

- Si m'ho va recordar tot. Uii!, uii!, si tornen pegar es cop, en tornarem menjar de morena!. Jo només pensava amb es joves. Amb aquesta gent no t'hi pots posar, perquè el duen ben amagat a's mal. Pareix que encara no hi poden donar es coll a sa democràcia.

¿Quin Mancor preferiu, el d'avui o el de la vostra infància?

- Es d'avui cent vegades. No hi havia res llavors. Només menjàvem allò que hi havia, faves, ciurons, etc... Estàvem avesats així; amb una arengada o un bocí de pa i olives ja n'hi havia prou.

¿Sempre heu treballat al camp?

- Si. He estat a molts d'indrets de Mallorca: Calvià, Capdellà, An-

dratx, Bunyola, etc... Féiem ses eixides -estàvem quinze dies fora de ca nostra-. Record que a Sa Quaresma, la xapàvem en dues eixides, una de tres setmanes i l'altra de quatre. A sa possessió ens alimentaven, ens pagaven el tren i després un jornal. Sa feina no era molt feixuga, dormíem a's sostre, però darrerament ja ho feiem a un llit. Possessions com Ses Rotes Velles, Son Fortuny d'Andratx, Son Fortuny d'Estellens, Biniforani de Bunyola, etc... em són ben conegudes.

Passem l'amo en Rafel a un altre tema. De les persones mortes de Mancor que heu conegut, quines podríeu recordar avui?.

- Tenc un bon record de Sa Mestre que va fer Mancor vila. Sa Mestre Sintes. Ella es descalçava per fer al·lotges mestres. Feia molt de bé a's poble. El rector li era contrari, però ella volia que es poble anàs a més. D'altres no en puc donar més noms, ja que poc feren per avançar. Tot estava aturat, Mancor era un màquina rovellada.

¿Què ens podeu contar dels primers cotxes, de l'electricitat...?.

- Si record quan va arribar a's poble es primer cotxe; així com també s'electricitat. A cada casa posaven només una bombeta (bolla) amb un fil llarg, la feien córrer d'una part a s'altra de sa casa on necessitaven llum. Primer ens arribava d'Alaró i després del Gorg Blau, però s'espenyava molt.

Hi ha una persona de la qual estic segur que vos recordau, el metge, D. Pep?.

- Si. Era un bon xicot. Quan va venir a festejar me ne'n record, jo també era fadrí. Crec que li guanyava d'un any. Es molestava totd'una si hi havia un malalt. El varen atabacar un poc durant el moviment, fou el "jefe de Falange"; crec que el pressionaren fort.

Avui que hi ha crisis a molts de matrimonis, ens podríeu dir ¿quin ha estat el secret de la vostra unitat familiar?.

- Crec que es secret està en saber sofrir i entendre's mútuament. Com més vells tornam més cadufos feim i més comprensió és necessària.

¿Quina opinió vos mereix la joventut actual?.

- Els joves d'avui no duen interès en cap política, no els veig llegir res, només veuen pel·lícules de brutor i res més. Als joves de Mancor els veig com aturats; no els veig prendre una idea d'un partit o s'altre, o llibertat o dictadura. Jo som vell i llegesc el diari cada dia. Crec que sa Biblioteca de Mancor té poca activitat i poques visites per part d'es jovent.

Ens diríeu una de les alegries més fortes de la vostra vida?.

- Sens dubte quan m'amollaren, després de la guerra (no ho pensa ni un moment).

Una de les tristors o amargures que més vos afectaren?.

- Quan vaig veure "es roig" de Campanet a Selva, -n'he parlat abans-.

Una anècdota curiosa?.

- Una vegada jugàvem davall d'una figuera, prop de Sa Font, jo tenia 27 o 28 anys, el joc era totalment prohibit. Érem set o vuit i va venir una parella de sa Guàrdia Civil, mos donà "s'alto" i en vols de corregudes; duïen una pila i mos enlluernaven. Jo em vaig aturar a una soca i m'agafaren. Varen tirar un parell de trets a l'aire i en Jordi "Cabà" digué que quan va sentir es primer tret ja menjava sa pols de sa carretera -encara no hi havia asfalt-.

Per acabar l'amo en Rafel, voldríeu afegir res més?.

- Animaria a tots es joves perquè llegissin molt. Sa ignorància no dur més que mal, i sa llestesa porta benestar en el món. Hem de conèixer sa marxa d'es poble i de sa societat que mos ha tocat viure.

He deixat a aquest jovenet de 89 anys. Persones com ell ens acosten al passat, i sens dubte ens animen a seguir lluitant en la vida per tal de millorar, amb el nostre esforç, el poble que ens ha vist néixer i créixer.

Jaume Gual Mora

SABIEU QUE...

CREMADES.

Aquest és un accident clàssic i per tant, sempre d'actualitat. Hi ha moltes classes de cremades i també moltes maneres de cremar-se: el foc, líquids buïllents, productes químics, l'electricitat, el sol, i ara que ve Sant Antoni, els coets.

La pitjor de totes, que en diuen cremada de tercer grau, és una cremada fonda i que sol ésser extensa. En aquests casos la persona cremada no sofreix, ja que els nervis es solen destruir, i no hi ha més que fer que embolicar-la amb un llençol net, esterilitzat si és possible, i cridar una ambulància com més aviat millor. Sobretot NO FACEU RES MÉS, només aconseguireu augmentar les lesions..

La que es dona més sovint és, emperò, la cremada de segon grau: la que es sol fer amb una planxa, amb un misto, una olla d'aigua calenta, etc... Bé idò, aquesta la tractareu de la manera més senzilla del món: posau la part cremada davall l'aixeta d'aigua freda i deixau-la córrer d'un quart a mitja hora. Amb això:

- calmareu el dolor,

- evitareu l'inflor,
- i, contràriament al que diu la veu popular, evitareu que bofegui.

Després cobriu-la amb una beina una mica estreta i es curarà tota sola. Si hi ha ferida és pot posar una mica de tintura de iode; i si és greu, convé anar al metge totd'una. Ah! i recordeu que les bõfegues no s'han d'obrir mai: així no hi haurà perill d'infecció.

Les cremades per aigua o líquids calents es donen sovint amb infants. Per evitar-les no els deixeu acostar massa al foc i procurau que els mànecs no surtin per fora dels fogons.

En quant a les cremades pels coets, pensau que l'alcohol mai no és bon company a l'hora de manejar eines delicades: si beveu, almanco no encengueu coets.

De les cremades lleugeres, que s'anomenen de primer grau i que solen ésser degudes al sol, en parlarem més d'estiu.

Isabel Garau, Metgessa

COMENÇA UN NOU CURS

Una vegada més, com cada any, quan el setembre -trist per alguns estudiants- comença, la nostra escola aireja les seves aules, obr de pinte en ample les portes i dóna la benvinguda als nostres nins de Mancor.

Setembre. Època de magranes, vermades, recollida de figues, caquis, pomes i altres productes de la nostra terra (carabasses...), marca l'albada primaveral dels escolars del nostre poble. És en el setembre quan comença el compte enrera d'un any que inclourà infinitat de sorpreses. Però, davant de tot, és el començament i continuació d'un camí que acabarà amb l'educació i formació integral dels nostres nins, futurs homes del demà.

Davant aquesta esperança perspectiva, el Claustre de Professors, ens sentim compromesos amb el fet històric de Mancor. D'aquí parteix el nostre compromís amb tot el que es faci en el nostre poble. Un dels esdeveniments importants és, sens dubte, el naixement d'aquesta revista. Per això, professors i alumnes, aportarem a cada nombre, el nostre humil granet de sorra. Estam a la total disposició de la Direcció de la Revista.

Aquest primer escrit, a més de saludar-vos i posar-mos a la vostra disposició, pretindrà ésser un poc la crònica del que ha succeït a l'escola.

Consell escolar.

Jesús González Capel.....President.
Toni Sastre Seguí.....Rep. Profes.
Margalida Martorell C....." "
Isabel Garau Llinás....." Pares.
Jaume Fontanet Martorell....." Ajunt.
Toni Frontera Ripoll....." Alumnes.
Margalida Roig Noguera.....Secretària.

Comissió Econòmica:

Jesús González Capel.....President.
Margalida Martorell C.....Rep. Profes.
Isabel Garau Llinás....." Pares.
Jaume Fontanet Martorell....." Ajunt.
Margalida Roig Noguera.....Secretària.

El nostre Claustre l'integren:

Margalida Roig Noguera.....Tut. Pàrvuls.
Margalida Martorell C.....Tut. C. Inic.
Jesús González Capel.....Tut. 3 i 4art
Martina Mir Mir.....Tut. 5è i 6è
Tomàs Sastre Seguí.....Tut. 7è i 8è.
Miquel Amengual Saurina.....Pro. Religió.
Sebastiana Moyá Planas.....Pro. Religió.
Toni Alomar Perelló.....Prof. Música.
Joana Mª Solivellas C.....Prof. E. Fís.
Francesca Marqués Hin.....Psicòloga.

Junta Directiva de l'APA.

Bartomeu Mora Arrom.....President.
Rosa Alorda Rotger.....Vicepres.
Mª Carmen Valdivielso.....Secretària.
Biel Morro Cànaves.....Tresorer.
Maria Coll Amer.....Del. Preesc.
Francesca Mateu Grau....." C. Ini.
Catalina Rotger Frontera....." C. Mig.
Gabriel Solivellas M....." C. Supe.

Dues notícies a destacar: l'adjudicació d'un professor més i l'aprovació del Projecte i Pressupost per dotar al centre de 4 aules més: Laboratori, Sala de Professors, Despatx de Direcció i Biblioteca. El pressupost de contracta és de 12.325.233 pts. És molt possible que les obres d'ampliació comencin a principi de l'any 1.988.

No podem acabar sense abans reconèixer el gran interès que mostren els pares -i molt especialment la Junta Directiva de l'APA-. A tots ells GRÀCIES I ENDAVANT, QUE HO FAN MOLT BÉ!

També és just destacar i ressaltar el gran interès que mostra el Consistori i de manera especial D. Gabriel Pocoví i D. Jaume Fontanet, Batle i Delegat de Cultura, respectivament. No es pot desmerèixer la gran illusió que posen a la vegada, pares i professors. Pensam que aquests esforços que realitzen repercutiran en una millor formació dels nins d'aquest poble i estam segurs que, amb el pas del temps -i a curt termini- haurà pujat molt el nivell cultural dels alumnes, essent innecessari i injustificable el matricular-los a altres escoles que no siguin la nostra.

Una meta proposta per aquest Claustre de Professors és instar, motivar i afavorir la participació en diverses activitats extraescolars. Pensam que enguany seran moltes. Per orientar-los serveixen alguns exemples que ja s'han realitzat:

- Campanya "dents netes".

- Certàmens esportius literaris i de dibuix (Dijous Bo, ONCE, Educació Vial, Vestimenta, Cros Comarcal, Targetes Nadalènques de l'Ajuntament de Mancor, Campanya Pro Pau, Torneig de tenis.

- Participació a una Revista Escolar, patrocinada pel MEC.

- El Diari a les escoles (Diario de Mallorca i Ultima Hora).

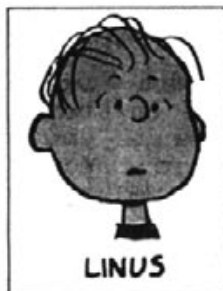
- Revisió de la vista i l'oïda.

Pensam que a aquestes activitats hi ha que afegir-hi altres que començaran a dur-se a terme després de Nadal.

I ja per acabar, una reflexió: tal vegada el Col·legi Públic de Mancor no sigui el millor de l'illa, però nosaltres, amb el vostre esforç i la bona voluntat, l'hem de convertir en una escola capdavantera i amb la més idònea per a nosaltres. Tots ja hi som en aquesta tasca. Exemple del que deim, és l'aportació econòmica i moral per part dels pares i de l'Ajuntament, sense oblidar ni deixar de valorar la bona voluntat, esforç i interès que posen sempre els professors que formen el Claustre.

Coordinadora d'Activitats Culturals:
Margalida Martorell Carbonell.

Excursion a Soller

Dia cuatro de diciembre los niños de la escuela de Mancor fuimos de Excursion a Soller con un autocar grande. Partimos a las nueve. Primero fuimos a lluc y allí merendamos, luego cuando terminamos de merendar fuimos a los pantanos y nos paramos a verlos. Esta agua pasa por una depuradora y llega a Palma, luego pasamos por dos tunel y los niños se pusieron a gritar porque no habían pasado nunca y cuando salimos del tunel todos se callaron. Luego nos fuimos a Soller a la plaza del tren y fuimos a un museo antiguo. Allí había una señora esperándonos y vimos dos pisos llenos de cosas que eran muy antiguas y para que el tren no nos dejase nos fuimos corriendo, luego comimos en el puerto y cuando terminamos compramos chucherías en un kiosco que había allí y algún regalo, luego nos fuimos a un parque que había calumpiós, un tobogan, unas ruedas que subían muy alto y allí nos esperaba el autocar para volver a Mancor. Fue muy divertido.

Antonia Maribell

2º E.G.B

Escuela de Mancor

L'ESPLAI SOM TOTS !!!

Un grapat de paraules com les que formen la frase de permissió: "Si, pots anar a l'Esplai", no és l'única cosa que podeu fer els pares per l'Esplai.

No només teniu al vostre abast una agradable salut, tenir un sopar o torrada amb el grup. Pensam que són coses molt positives, però la vostra acció no pot acabar aquí. Primer perquè sou els pares i teniu la responsabilitat d'educar els vostres fills i l'altra perquè teniu el deure i el dret d'exigir-nos el que és millor per l'educació dels nins en el temps lliure.

La tasca de l'Esplai en quant a la relació amb els nins és (segons assenyala el llistat d'objectius): educar en el temps lliure i encaminar els nostres nins cap al vertader camí d'amics de Jesús; i tot això en funció d'una educació integral de la persona.

De la mateixa manera que succeeix dins l'àmbit escolar, a l'entorn familiar, com a lloc per excel·lència; també a l'Esplai es pot dur a terme un millorament i creixement globalitzat de l'individu. Tot això mitjançant uns valors humans, cristians, en definitiva una

pràctica educativa sempre en benefici de la persona.

Sorgeix la temptació de què tot el que deim quedi amb senzills postulats teòrics i no avanci més enllà. Nosaltres amb les possibilitats de què disposam, ferem tot el que poguem perquè passi el contrari i així avancem segurs, encara que els fruits dels nostre treball no siguin immediats. Cert i segur que tambaletjarem amb més d'una ocasió i que tot es resoldrà com desitjaríem. Estam prou convençuts com per afirmar que tot el que ens proposem no pot sortir mai a la perfecció, però també afirmam el nostre rotund convenciment de què, amb la vostra col·laboració arribaríem més lluny.

Hem dit. "vostra col·laboració" i ens agradaria que no quedàs en pura utopia o idea extravagant.

I com dur a terme una col·laboració eficaç?. No és tan difícil com a cop d'ull sembla. Es pot començar per estimular i valorar, mostrant un major interès, el fet de què els vostres fills acudeixin a l'Esplai.

Així, valors com el respecte al company, saber utilitzar més profitosament el temps lliure, l'esperit de companyarisme, la importància del diàleg, el respecte a la natura; seran hàbits que, amb la vostra ajuda, el nin les durà a terme i les acceptarà com a normals. I més encara si el vostre exemple consisteix en posar en pràctica el que s'ha exposat.

• Ademés la vostra col·laboració també es pot posar en pràctica en l'intercanvi d'opinions, postes en comú, exposició i resolució de problemes que pertanyin a l'Esplai, colloquis damunt temes que siguin de l'interès de tots, etc...

• I ja que creim en les anomenades "crítiques constructives", en qualsevol moment estam disposats a escoltar reflexivament els vostres judicis valoratius, (tasca realitzada, a realitzar, idees, suggerències, etc...).

• Podríem analitzar algunes realitats: Molts de problemes que puguin sorgir a qualsevol etapa de creixement de l'al·lot, es podrien solucionar. Bé una inadaptació en el grup, dificultats de

sociabilitat, tímidesa, petites conductes faltes d'importància, per exemple el fet de mossegar-se les ungles, pipelleig constant, truiar exigentament. Fets com deim desapercebuts, però que poden aparèixer com a símptomes de qualque problema psicològic, que a la llarga pot ésser greu.

De la mateixa manera que xerram de problemes interns psicològics, també podem xerrar de dificultats físiques. Hàbits o vicis malsans per al cos humà, malformacions, etc...

Teniu dret a pensar que volem passar per entesos sicòlegs o metges. No és aquesta la nostra intenció, ni tampoc volem fer un castell, d'un gra de sorra. Senzillament pensam que seria profitós i positiu un intercanvi d'opinions, d'observacions, un contacte de persona a persona. Tot això amb la finalitat d'ajudar als nostres nins i fills vostres a créixer en el benestar, amb un cos i una ment sana i ajudar-los també a viure com a nins.

L'educació en el temps lliure suposa per al nin una major creativitat, capacitat crítica i de reflexió, reduirà les dosis d'afamats televidents, a entendre en major grau l'amistat, l'amor i l'estimació de Crist, el disfrutar de la natura, etc...

En definitiva, dir que l'Esplai no només és responsabilitat dels monitors, sinó que els pares tenen el seu paper. Si tots participam i posam el nostre vertader interès, sempre tot això en benefici dels nins, cert i segur que l'Esplai anirà endavant i creixerà en benefici de tots: monitors, pares i nins. Tots serem protagonistes i la nostra tasca no suposarà un esforç costós, sinó tot al contrari.

Millor encara si hi posam Jesús enmig, ens ajudarà a ésser un poc més nins, la seva força i alegria contagiadora.

PARES, AMICS COMPTAM AMB VOSALTRES!!!

Grup de monitors

TOPONIMIA DOCUMENTADA

La toponímia és l'estudi de l'origen i significat dels noms de lloc. Moltes vegades un topònim, que la gent del poble va repetint sense comprendre el seu origen, porta amb ell mateix un retall de la història fossilitzat, com a certadament va recalcar amb famosa frase l'arqueòleg Sir Charles Close. Aquesta asseveració veurem com és certa en bastants de noms de lloc del nostre municipi que descriurem.

L'adjectiu "documentada", amb què califiquem el substantiu "toponímia", obeeix a que totes les dades que oferirem estan extretes de documents, havent deixat, per el moment, qualsevol treball de camp que per via oral ens permetiria recollir l'infinitat de noms que identifiquen totes les finques, i moltes parts i racons de cada una d'elles.

Els topònims estan relacionats per ordre alfabètic i darrera de cada un d'ells, s'indica de forma abreujada, a quina de les quatre alqueries, que actualment formen el nostre municipi, pertany. Aquestes són les abreviatures que emprarem: MN = Mancor, MSS = Massanel·la, BRR = Biniarroí i BXT = Biniatzent.

Fonts documentals.

ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

AMS: Arxiu Municipal de Selva.

ACM: Arxiu Capitular de Mallorca.

AD: Arxiu Diocesà de Mallorca.

ABRISAT, S' (BRR): Segons el DCVB l'única font que aporta aquest mot és el Diccionari del nostre paísà Joan J. Amengual que el defineix, entre altres, com "la endadura o abertura que causan las demasiadas lluvias en los valles". Potser sia derivat del verb "abisar", llençar dins un abisme, esbucar, arruinar. Sia la que sia la seva etimologia, en aquest cas si que té a veure amb l'enfonsament a ruïna de la finca coneguda com el Molí de Biniarroí que s'esdevingué a la gran catàstrofe que desolà gran part de Biniarroí a l'any 1.721, ja que abans d'aquesta data no es menciona a cap font consultada. Per exemple, l'any 1.768 es cita com "lo Abrisa o lo Terratrèmol" (ARM, P-237). Hem trobat tres finques amb aquest nom.

Una propietat de la família de Son Col·lell, una que a 1.807 era de N'Antoni Ferragut, àlias Canonge, de Selva, que ho traspassà per canvi a Joana Martorell, àlias Tafona (ARM, T-47), i una altra amb molí d'aigua que el 1.844 era de Monserrat Fontanet, actualment conegut com Cas Vellaco, ja dins l'alqueria de Mancor (ARM, Registre Hipoteques, 257).

ALSINAR, L' (MN): Era una finca part d'Escorca, que confrontava per una part amb l'oratori de Santa Llúcia i l'altra amb Ses Basses. El 1.563 està dividida en dues parts, una de Pere Martorell i l'altra de Bartomeu Alorda, d'on prové el topònim Son Tomeu, actualment tan popular i tan fragmentat. L'altra part, coneguda també per Son Bosch, de dues quarterades, és venuda per Margalida Pou a Jaume Amengual, dit l'Alferes, de Son Col·lell; quedant, des d'aleshores, comprès com a part d'aquesta finca, cosa que ha fet oblidar el nom originari.

AMETLAR, S' (MN): Finca de la família de So Na Vaquera. El 1.636 el seu propietari era Baltasar Morro. (ARM, P-246). El 1.665 era de Pere Jaume Morro Vaquera i els seus confrontants eren el Camí de la Font i el Torrent de Biniarroí. (ARM, P-246). El 20 de setembre de 1.760, Jacint Morro de So Na Vaquera ho ven a Joan Cànaves, fill de Bernardí. (ARM, P-235). L'any 1.860 Antoni Cànaves ven vint-i-set trasts per edificar cases, a cens reservatiu de tres lliures anuals, sense entrada, que han donat origen als actuals carrers Nou i del Bisbe Nadal. (ARM, Registre Hipoteques 263). Variants: 1.636 Amellar. 1.665 Amellerar. 1.860 S'Ametlerar.

AUBELLÓ, Lo (BRR): Part de l'olivar de Canamunt que el 1.446 era d'En Tolrà i havia estat de la dona de N'Escofet. (ACM, 664) Després també fou conegut per Son Tolrà. A l'any 1.698 era d'Esperança

Martorell dona de Mateu Cifre, per dit motiu actualment es conegut per Can Cifre. (AMS, Estims 1.698).

ARBOSSAR, S' (MN): Era una part d'Escorca que l'any 1.769 era conegut per Ses Quarterades, i que Guillem Cifre el vengué a Bernardí Mateu de Turixant, indicant-se a l'acta de venda que antes era conegut amb "lo Arbossar". (ARM, P-238). Els de Turixant ho uniren a altres propietats seves i fou conegut com "Escorca de Turixant". (ARM, P-259).

ARREPLEGADA, S' (MSS): L'hem vist citada a l'any 1.742. (AD, I/108, D/6).

Gabriel Fiol Mateu

INFORMÀTICA

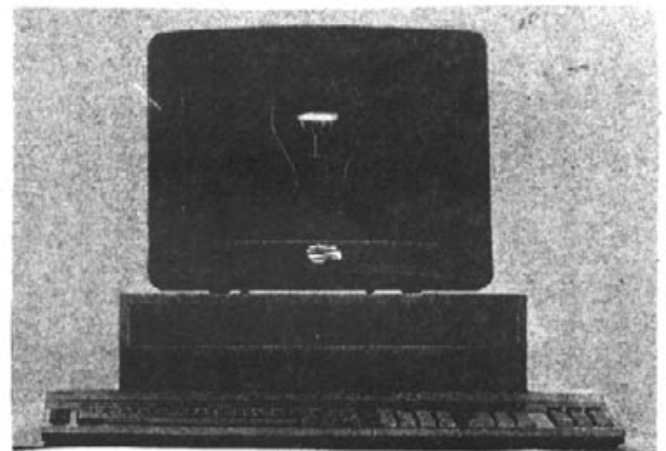
Quan sentim xerrar d'ordinadors, molts ens podem demenar: ¿Què és això dels ordinadors?... A les retxes que segueixen, intentaré explicar, baix del meu punt de vista, allò què és i per què serveix un ordinador.

Per a molts pot ésser una joguina intel·ligent, per a "come cocos", "matar marcianitos", "per destruir naus espacials", encara que això ho faci a la perfecció, l'ordinador pot resoldre molts de problemes a un professional o representar una gran ajuda a un petit o gran negoci. Quan jugam a una màquina "tragaperras", jugam amb un ordinador.

L'ordinador està basat en circuits electrònics de la Tecnologia digital que es regeix pel sistema de nombres binaris, es a dir, 0 i 1. Quan es compra un ordinador i el connectam al corrent elèctric, l'ordinador no serveix per a res. Perquè funcioni s'ha de programar.

¿Què és la programació d'un ordinador?.

Avui en dia el treball de Programador és un dels oficis més ben pa-

gats. Programar un ordinador, consisteix en donar-li unes instruccions aritmètiques per a que pugui funcionar. No tots els ordinadors tenen el mateix sistema d'instruccions. Al mètode de donar instruccions se li diu llenguatge. Ja que l'ordinador treballa amb el sistema binari; els sistemes de llenguatge de programació, com poden ser: el Basic, el Logo, el Cobol, el Forton, etc..., són molts parells al nostre. El mateix sistema de l'ordinador tradueix qualsevol llenguatge abans diel, al llenguatge binari, que és el que entén, també anomenat codi màquina. Aquest llenguatge és el que utilitzen tots els ordinadors.

Aquestes instruccions, després d'ésser traduïdes se'n van cap al cervell de l'ordinador que es anomenat tècnicament, microprocessador. Els microprocessadors han estat el revulsiu pel desenvolupament i progrés en molts de camps; en la ciència, medicina, electricitat, arquitectura i molt més, que de dia en dia es van multiplicant, en l'ensenyança bàsica, ja que es comença a ensenyar la programació d'ordinadors. Els sistemes més intel·ligibles per als nins, són el Logo i el Basic, essent aquest darrer el més extensiu i emprat pels ordinadors domèstics.

Comprar un ordinador domèstic no significa molt per a la butxaca, tot-hom en pot comprar.

Al mateix temps que es pot jugar a matar marcianets, o destruir vaixelles, també és molt interessant poder començar a fer els seus primers "pinitos" de programació. Tenint en compte que en el futur, els nostres fills hauran d'ésser especialistes en programació i ordinadors, perquè la informàtica és el futur que està present.

Joan Abrines Reynés

ESGLÉSIA LOCAL

DIMENSIÓ RELIGIOSA DE L'HOME DES DE L'ANTROPOLOGIA CRISTIANA

És un deure per a tot cristià, col·laborar en allò que és positiu i noble. Per això, personalment, sent l'obligació de col·laborar en la secció religiosa de la nova revista del nostre poble de Mancor de la Vall. No només és un deure per a mí poder participar en aquesta revista cultural, sinó que a la vegada em reporta una gran satisfacció. Pens que ens pot ajudar a conèixer-nos i estimar-nos més.

Passant al tema d'avui voldria expressar que la dimensió religiosa de l'home, no és quelcom accidental o d'altre temps ja passat de moda i que es conserva com a relíquia. Ans al contrari, tant la Psicologia profunda com l'Antropologia moderna descobreixen a l'home com un ésser obert en tres dimensions. En primer lloc l'home és un ser obert a les coses de les quals en té necessitat i les ha de dominar i utilitzar. L'home és cridat a aquest domini. És sempre una tasca sense acabar. No poder utilitzar les coses, tancar-se a elles, és igual a morir. I estar dominat per les coses, és truncar la seva personalitat, és perdre la seva llibertat i esclavitzar-se a les coses.

En segon lloc l'home és un ser obert als demés, obert a l'altre (en lletra petita). Té necessitat d'estimar o ésser estimat. Aquesta relació d'amor no pot ser una relació de domini com té en

les coses, sinó una relació de comunió de compartir. La personalitat compartida el fortifica i l'afiança en la pròpia llibertat; el fa créixer com a ésser humà.

En tercer lloc, l'home està obert a l'Altre (en lletra grossa). Està obert a Déu. En aquesta obertura, clarifica la seva cridada a dominar les coses i la seva comunicació amb els demés, dóna sentit a tota la seva vida i mort, ja que té punt de referència. Satisfi les seves necessitats de felicitat i possibilita una plena llibertat dintre la lluita per aconseguir una fraternitat universal.

Tenint aquesta concepció tri-dimensional de l'home, com ens ensenya l'Antropologia cristiana, fàcilment descobrim que l'home és incomplet i està mancat quan es tanca a qualsevol de les tres necessitats d'obertura a Déu, als demés o a les coses. Així és incomplet l'home que es tancà a l'esforç per descobrir les lleis de les ciències físiques, socials o polítiques, o que per altra part, negà la seva relació amb el Creador. Igualment serà incomplet l'home que acceptà les tres necessitats d'obertura, però que no les practicà adequadament. Així, per exemple, podríem tenir una persona esclavitzada pel vici o també una persona que separà vida de religió. L'enteniment adequat de les dimensions de l'home ens fa comprendre que l'home, com més autènticament cristià, més humà; i quant més autènticament humà, més cristià és.

Orientats per aquests criteris, des de la secció religiosa de la revista "MONTAURA, anirem veient el sentit de cada una de les nostres festes i tradicions religioses, al igual que les no-

ves innovacions que ens han d'ajudar sempre a descobrir que el cristianisme és per a la vida, és per avui.

Miquel Amengual Saurina

ESPORTS

I TORNEIG DE "FUTBITO".

Ha finalitzat el I Torneig de "Futbito" Comarcal de Mancor de la Vall amb gran eufòria per part dels participants i espectadors, havent aconseguit el primer lloc a la classificació, l'equip "Calçats Bons" d'Inca, equip molt experimentat amb jugadors de gran categoria.

Els equips participants a aquest torneig han estat: Veterans, Restaurant Turixant, Armeria Lobo, Anaya i Juventut Anaya, tots ells de Mancor, i els equips inquers Emb. Soler, Sa Trobada i Calçats Bons.

Cal destacar la gran esportivitat que hi ha hagut en el torneig, exceptuant algun incident que val més no mencionar.

La classificació final ha estat la següent:

	<u>Part.</u>	<u>G.Fav.</u>	<u>G.Con.</u>	<u>Punts</u>
1.- Calçats Bons	7	55	14	13
2.- Emb. Soler	7	37	15	12
3.- Veterans	7	44	25	8
4.- Armeria Lobo..	7	29	25	8
5.- Sa Trobada	7	17	17	7
6.- Turixant	7	21	28	4
7.- Anaya	7	28	46	4
8.- Juv. Anaya....	7	6	70	0

El màxim golejador, amb 21 gols, ha estat en Joan Quetglas de Calçats Bons.

El porter menys golejat, només 14 gols, ha estat en Joan Martorell també de Calçats Bons.

Notes curioses.

La golejada de Calçats bons a Juv. Anaya (20 a 0).

El gran encert dels veterans, guanyant els dos darrers partits:

Veterans, 17 - Anaya, 3 i Veterans, 12 - Juv. Anaya, 6.

La lesió del porter dels veterans, en Tolo Mora, que es va fotre un dit.

La gran il·lusió dels vellets del torneig (Abrines, Ramon, Mayrata i Busquets) de l'equip dels veterans.

La gran voluntat de l'equip més jove, Turixant, on cadascú tirava pel seu coll.

La gran esportivitat demostrada pels equips Anaya i Juv. Anaya, que a pesar de perdre la majoria dels partits, nos han ensenyat el sentit de la paraula "PARTICIPAR"; ¡¡¡ENHORABONA!!!.

La gran col·laboració de Juan Tenorio (Anaya), ja que amb el seva ajuda hem pogut finalitzar el torneig amb molt d'èxit.

Volem destacar al jugador més regular del torneig. Aquest va ésser Carlos, de l'equip dels Veterans.

DIADA ESPORTIVA.

Es va celebrar el 28 de novembre, i el que volem destacar, sobretot, és la gran participació de tot el poble, la qual cosa demostra que som un poble esportiu.

Hi va haver des del Jinkama dels més petits, el matí; la passejada dels majors fins a Massanella; quatre partits de futbito el capvespre, participant-hi els equips: Calçats Bons (Campion del passat Torneig), Veterans, Turixant, Armeria Lobo, Alevins Montaura i Alevins Sallista.

Hem de resaltar el gran partit de "futbito" que nos oferiren les esportistes de Mancor, Fadrines contra Casades. Podem assegurar que si es dedicassin al futbol, el "Buitre" i companyia no tendrien res que fer.

Es va cloure la Diada Esportiva amb una torrada i l'entrega de trofeus a la Plaça d'Espanya amb la presència del President del Consell Insular de Mallorca, Sr. Joan Verger Pocoví.

També s'entregaren els trofeus del passat Torneig de "futbito".

Esperam poder organitzar, en properes ocasions, un altre Torneig de "Futbito" i seguir repetint totes les activitats esportives que hem fet. Esteim orgullosos d'ésser un poble esportista.

Joan Martorell Vallori

Llorenç Abrines Reynés

PER LLEPAR-SE ELS DITS

Avui explicarem les salses bàsiques de la nostra cuina.

ALLIOLI

Quatre o cinc alls es piquen al morter amb un pols de sal. Mentrestant amb una mà es va mesclant, un cop picats els alls, amb s'altra s'hi van tirant gotes d'oli. Va formant-se una massa que s'espesseix anant-hi tirant oli. Quan es té al punt que més agrada, es treu del morter amb una cullera, posant-se en un plat perquè tothom se'n serveixi al seu gust.

Si l'allioli s'escaia, aigua-lint-se, es refà el morter en el qual s'ha picat un bocí de molla de pa com una ametla.

MAONESA

Coneguda l'any 1.757 quan un cuiner de Maó va fer-la com obsequi al Duc de Richelieu al conquerir dita ciutat.

Un vermell d'ou i un pols de sal; es bat ben batut dins un morter anant-hi afegint gotes d'oli. Quan la pasta és ben espessa, que no cau de la mà del morter, s'hi van tirant gotes de vinagre o llimona, remenant-ho seguidament; a cada gota va aclarint-se la massa, si per descuit es torna massa clara, s'hi tira de bell nou, gotes d'oli i s'espesseix altra vegada.

SOFRIT (SOFREGIT)

El sofrit és una de les bases de la nostra cuina, i es fa de diferents maneres segons els plats.

En una greixonera s'hi posa oli o saïm, fins i tot xulla feta a bocins en lloc de saïm. Roent l'oli, el saïm o la xulla, s'hi tira la ceba (100 grams) ben picada al tallador amb la mitja lluna o ganivet, es va remenant perquè no es cremi. Ben rossa s'hi afegeixen dos alls trinxats així com un poc de julivert picat i tomàtiga picada sense pell (uns 250 grams). Quantitats generals emprades per a quatre persones. El sofrit s'ha d'anar remenant sempre amb cullera o espàtula de fusta. Quan s'hi tira la tomàtiga, més que sofregir, bull.

Es fan altres sofrits: de ce-

ba sola, de tomàtiga sola, de ceba i tomàtiga, d'all i tomàtiga, segons el plat. La tomàtiga natural pot substituir-se amb tomàtiga en conserva o pasta de tomàtiga; en aquest darrer cas posarem d'una o tres cullarades.

LA PICADA

Es posen al morter alls pelats i es piquen ben aixafats fins que formin una pasta; després un ramet de julivert que es pica també, per afegir-hi ametles pelades o pinyons cruus, avellanes o anous; es piquen bé i es mescla amb la mà de morter i s'hi posa un melindro o bescuit sec o un bocí de pa ben torrat amb oli a la pella. S'hi afegeix una mica d'aigua tèbia o brou i ben remenat tot, es posa al menjar amb que ha de coure.

Aquesta és la picada bàsica. A vegades no es fa complerta, a vegades s'hi posen ametles o pinyons sols, o només avellanes; això, així com les quantitats varia a cada plat.

BON PROFIT I A TAULA.

En Joan

A LA TAULA I AL LLIT, AL PRIMER CRIT

Les fotografies antigues moltes vegades són difícils de datar, ja que la memòria molts cops sol fallar. No és el cas d'aquesta, puix la seva propietària tengué cura d'anotar, al seu dors, el dia en què les nines de l'escola de les monges es desplaçaren fins a les escales de la plaça nova per ésser "retratades": dia 26 de febrer de 1.942. Anys durs de la postguerra quan, en més d'un cas, algunes d'aquestes nines, a la sortida de la costura, no trobarien el dinar en la quantitat i qualitat que desitjarien i que ara donam per descomptat. Les seves famílies tingueren molts de problemes per completar la dieta necessària per sobreviure, ja que els aliments que es podien obtenir amb aquelles plaquetes de cupons, en les quals, sobre la portada de color marró clar, es podia llegir "Comisaria de Abastecimientos y Transportes". "COLECCIONES DE CUPONES DE RACIONAMIENTO".

Sols hi havia un camí per no passar fam: recórrer al popularíssim ESTRAPERLO. Així i tot moltes mares d'aquestes nines no deixaven de mirar, amb neguit al cor, si davant del forn del pa s'aturava un camió d'on descarregaven farina, senyal de què amb els dits cupons se'n podria retirar una poca quantitat a preu oficial i no a l'abusiu cost que ofertaven els aprofitats contrabandistes.

Les monges que les acompanyen són Sor Maria i Sor Catalina.